

FR. ROJEC:

Sela pri Šumberku.

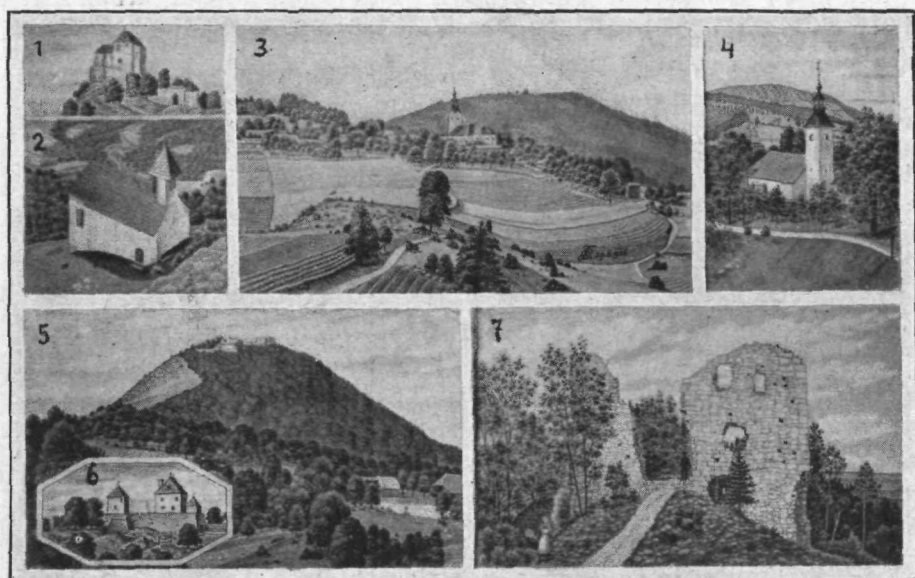
lovenija ima mnogo lepih in znamenitih krajev, ki so širši javnosti le malo znani. Tudi Dolenjska zasluži pozornost zaradi svojih mirnih nepreglednih gozdnatih brd in obširnih dolin s prijaznimi selišči in rodovitnim poljem. Med vojno je ravno Dolenjska v obilni meri zalagala z živili ljubljansko in daljno istrsko prebivalstvo, ki je dan za dnevno pošiljalo številne družinske člane v bližnje in daljne vasi vse Dolenjske, da so nabirali tam življenjskih potrebščin za stradajoče družine. V gozdnatih dolenjskih pokrajinah pa je skritih tudi mnogo tako prijetnih in zanimivih krajev, da napravijo na tujce že pri prvih obiskih neizbrisen vtisk.

Izredno lep in zanimiv kraj je prijazna vas Sela pri Šumberku, ki stoji precej visoko med gozdnatimi griči in hribi nekako v sredini med dolenjskim Št. Vidom in Žužemberkom. V ta kraj dosepeš iz Ljubljane od najbližje železniške postaje Št. Vid pri Stični v pičli poldrugi uri. Krajevna podoba je posneta po moji akvarelni sliki v jesenskih barvah iz l. 1925. in kaže vas Sela od severozahodne strani. V ozadju na desni je kopičast hrib z razvalinami gradu Šumberk, ki so ga prvotno imenovali z nemškim imenom Schönberg (Lepi hrib), a na levi je na nižjem podolgovatem porobku nizek grič z grobljo gradu Kozjak. Še bolj zadaj se med Šumberkom in Kozjakom razteza vinska gora Lisec, nad Kozjakom bolj proti desni vidimo v daljavi

grad Hmelnik in Trško goro pri Novem mestu, a zadnji hribi so Gorjanci.

Pomembno in značilno je, da si je prvi najboljši slovenski pisatelj Josip Jurčič, ki je bil tudi dolenski rojak, izbral prav ta kraj za glavno prizorišče svoji prvi znameniti daljši povesti »Jurij Kozjak«. To je dokaz, da je tudi njemu moral kraj izredno ugajati. Jurčič je za gradova Šumberk in Kozjak najbrž zvedel že kot dijak nižje gimnazije iz Valvasorjeve zgodovinske knjige ter si oba gradova v razvalinah ogledal med velikimi počitnicami. Prišedši po cesti od Zagradca skozi Orlako, je najprej obiskal Šumberk, a od tukaj se je potem napotil še na tri četrt ure oddaljeni grad Kozjak. Ker se mu je zdela okolica tega gradu prikladnejša za povest, nego ona okrog

Šumberka in ker mu je bilo bolj všeč tudi slovensko ime Kozjak, je ta kraj določil za bivališče glavnim junakom povesti, ki se je z njo proslavil že kot sedmošolec.

Zdaj pa si oglejmo s pomočjo v skupino združenih sličic vas Sela od jugovzhodne strani pod številko 3, a pod drugimi številkami druge krajevne zanimivosti!

Nad vasjo na levi vidimo zadnje najvišje njive, ki meje proti sredini slike na gozdič samih mladih kostanjevih dreves. Gozdič imenujemo Kostanovje. Od roba tega gozdiča vidimo vas in nje okolico, kakor to kaže prva slika v tem spisu. Od Kostanovja na desni za vasjo se dviga hrib Vrh, ki je zdaj ves porastel z mladim gozdnim drevjem, a na vrhu je velika kmetija z ličnim domom. Med njivami na Vrhju je tudi vinogradič. Dobrot tega vinogradiča sem bil letos 19. sep-

tembra tudi jaz deležen, ker sem ta dan zopet obiskal Vrh in je bil ravno takrat prijazni vrhovški gospodar zaposlen s trgatvijo. Vljudno me je povabil na pokušnjo k dvema polnima posodama lepo zrelega črnega grozdja. Levo pobočje Vrha ter obsežne rebri in doline dalje za Kostanovjem so bile nekdanj vaški pašniki z zelenimi tratami in z nizkim grmovjem, kjer so vaški pastirji skupaj in vsevprek pasli vaško živino. Tam sem nekaj let svoje deške dobe pasel tudi jaz očetovo čredico. Pozneje so večji posestniki zabranili skupno pašo in zgradili svoje boljše pašnike. Paša je nato popolnoma prenehala. Vsi pašniki so zdaj prekriti z mladimi gozdovi, ki v njih raste mnogo lepih košatih kostanjevih dreves. Ti gozdovi nudijo prijetna izprehajališča posebno v poletju, ko kostanj cvete, in jeseni ob dozorevanju bogatega sadu.

(Dalje.)

Oče umrli hčerki.

*Kot rožo kdo bi vzel dišečo,
odšla si naglo, hči, od nas,
s teboj so vzeli mojo srečo,
zagrnil mrak je moj obraz...*

*Ob tvoji krsti znanec mnogi
solzé od žalosti je lil;
a jaz doma sem v bridki togi
skrivaj obupno roke vil.*

*Prepletli s cvetk so mnogo vrsto
mrtvaški oder ti ljudje;
a jaz položil v tvojo krsto
ljubeče svoje sem srce.*

*Na grobu tvojem togovaje
cipresa klanja veje mi;
a jaz ob njej stojim jokaje,
in zdi se: bol umeje mi...*

*Na grobu tvojem rezan kamen
besednik tvojih je vrlin;
a jaz užgal sem v srcu plamen,
ki tebi le gori v spomin...*

*Odkar sem, hčerka, te izgubil,
izginil srčni mir je moj,
saj Bog le ve, da sem te ljubil,
ve, kaj izgubil sem s teboj!*

Janko Leban.

V jeseni.

*Slanica nocoj je pala,
drobne rožice pobrala,
vrtec je opljenen zdaj,
polje, trafica in gaj.*

*Ostra burja je priplula,
z drevja listje je osula,
dež je pljusnil prek poljan
v žalostni jesenski dan...*

Albin Čebular.